

„LUCIAN BLAGA – SPAȚIUL MIORITIC, SATUL ȘI SUFLETUL ROMÂNESC”

(Fărcașa, Maramureș, 26–29 septembrie 2019)

MARIUS AUGUSTIN DRĂGHICI

În toamna lui 2019, la finele lunii septembrie, a avut loc prima ediție a Simpozionului Național „Lucian Blaga” la care Institutul de Filosofie și Psihologie „Constantin Rădulescu-Motru” al Academiei Române a fost co-organizator¹. Locul ales a fost comuna Fărcașa din Maramureș, unde, în colaborare cu Biblioteca Județeană Maramureș „Petre Dulfu”, compania Eaton, Primăria Fărcașa și Școala gimnazială „Lucian Blaga”, s-a desfășurat majoritatea evenimentelor importante și s-au ținut lucrările științifice ale simpozionului.

Localitatea-gazdă, comuna Fărcașa, a devenit astfel un punct pe harta țării noastre adunat multor altora care decodifică, într-o așa-numită „tradiție recentă” a Institutului, „locuri” și „toposuri” de românitare. În aceste (mici) localități sau (mari) orașe, în zone de o rară frumusețe (precum oazele de natură virgină unde Schituri sau Mănăstiri binecuvântate, lăcașuri de tradiție spirituală românească parcă se ascund de scrutarea civilizației) poposește, an de an, fie Simpozionul dedicat lui Constantin Noica, fie cel cu prilejul evocării personalității și operei lui C. Rădulescu-Motru, și, acum, cel închinat filosofului poet Lucian Blaga. Locurile alese sunt semnificative pentru marii gânditori români și valorile pe care aceștia le împărtășeau. Este o tradiție care, inspirată de la filosoful Constantin Noica și inițiată odată cu primul simpozion dedicat acestuia (Brașov, 2009), ne îndeamnă la evocarea și aducerea în actualitate a memoriei marilor spirite românești prin prezența, în diferite locuri reprezentative pentru acești gânditori, pentru cultura și spiritualitatea noastră în general a manifestărilor științifice din cadrul unui simpozion.

Simpozionul a debutat încă din seara de 26 septembrie, când invitații au fost întâmpinați, în cadrul mesei festive dedicate începutului acestui eveniment, cu o reprezentație de excepție a Ansamblului Folcloric de copii și elevi „Plaiuri Someșene” condus de profesoara Amalia Mureșan. Conferințele științifice s-au ținut pe două zile, pe diferite secțiuni, și au avut loc în clădirea Școlii gimnaziale „Lucian Blaga” din localitate, edificiu ridicat recent după toate standardele internaționale de funcționalitate

¹ Desigur, au mai fost simpozioane științifice sau festivaluri dedicate operei și personalității lui Lucian Blaga la care Institutul a participat, însă doar în calitate de invitat (de exemplu, „Festivalul Internațional Lucian Blaga”, Sebeș).

și infrastructură școlară. Nu trebuie uitată biblioteca din localitate, găzduită într-o clădire de asemenea nouă, care deține aproape 20.000 de titluri.

Prima zi a lucrărilor a fost deschisă de cuvintele rostite de organizatorii simpozionului (dr. ing., dr. ec. Nicolae Bud inițiatorul evenimentului, primarul comunei Fărcașa Ioan Stegeran și directoarea școlii, prof. Viorelia Vele). Au mai luat cuvântul cu alocuțiuni introductive acad. Emil Burzo, președintele filialei Cluj-Napoca a Academiei Române, acad. Alexandru Surdu, directorul Institutului de Filosofie și Psihologie „Constantin Rădulescu-Motru” al Academiei Române, președinte al Secției de Filosofie, Teologie, Psihologie și Pedagogie a aceleiași instituții și reprezentantul Episcopiei Maramureșului și Sătmarului.

Prima sesiune a comunicărilor l-a avut ca moderator pe academicianul Alexandru Surdu, care a și deschis această secțiune cu o comunicare intitulată „Satul și sufletul românesc”. În aceeași notă tematică s-a înscris majoritatea prezentărilor, greutatea științifică fiind asigurată prin calitatea dezbaterilor și modalitatea de problematizare a chestiunilor puse în discuție. Reținem dintre titluri: „Spațiul mioritic între fatalism și transfigurarea condiției adamice” (prof. univ. Ștefan Vișovan), „Interferențe Mihai Eminescu – Lucian Blaga” (prof. univ. Nicolae Georgescu), „Satul românesc – izvor milenar de civilizație și spiritualitate” (C.S. I Eugeniu Nistor) și interesanta temă intitulată „Isihia satului românesc și lumina Dumnezeiască în arealul spiritualității din opera blagiană – o abordare teologică” a Pr. dr. Florin Codrea.

După binemeritata pauză de masă a urmat ce-a de-a doua sesiune, moderator C.S. I Eugeniu Nistor. De subliniat este, aici, prezentarea prof. univ. Ioan Biriș cu titlul „Despre natura categoriilor abisale la Lucian Blaga”. Prin urmare, facem un scurt popas la cuvântul de introducere din prezentarea profesorului Ioan Biriș. Acesta pornește de la ideea că primele decenii ale secolului XX au cunoscut, între principalele orientări filosofice, o afirmare de forță a filosofiei abisalului (inconștientului), domeniu în care întâlnim teoretizarea psihanalitică (marcată de ideile lui Freud), morfologia culturii (în frunte cu Spengler și Frobenius), dar și studiul arhetipurilor culturale (prin studiile lui Jung). În acest cadru, I. Biriș va încerca să arate că, „în foarte mare măsură, filosofia lui Blaga se înscrie în acest domeniu, reprezentând o alternativă de primă mărime la teoriile amintite.”

A doua zi a comunicărilor se concentrează într-o singură sesiune, a treia și ultima a simpozionului, al cărei moderator a fost preotul dr. Florin Codrea. Menționăm două contribuții despre cartea de memorialistică a lui Blaga *Hronicul și cântecul vârstelor*, a pr. drd. Ionel Pop cu „Veșnicia reînființării prin Logosul creator și mântuitor în *Hronicul și cântecul vârstelor*”, și a pr. prof. dr. Vasile Nechita cu „Arhaic românesc oglindit în *Hronicul și cântecul vârstelor*. Ne mai oprim la comunicarea prezentată de C.S. asoc. dr. Oana Vasilescu („Lucian Blaga – C.G. Jung. Elemente pentru o posibilă analogie”). Aceasta susține *posibilitatea* unei asemenea analogii, doar schițată aici, urmând ca o a doua parte a cercetării să ofere întregul articulat al acestei idei. Ne mulțumim să spunem, deci, că filosoful român Lucian Blaga, pentru a identifica și a pune în lumină factorii determinanți ai unității stilistice a unei culturi, face apel la datele psihologiei abisale, așa cum ne sunt acestea cunoscute dinspre orizontul configurării jungiene, dar completate și cu date suplimentare survenite

dinspre ceea ce el numește o „noologie abisală”. Într-o filiație oarecum morfologico-fenomenologică, Blaga numește „matrice stilistică” totalitatea factorilor inconștienți care determină, prin „personanță”, o anumită unitate stilistică și care pot fi caracterizați prin intermediul categoriilor stilistice sau abisale. În încheiere autoarea arată că cele expuse în prezentarea sa „...ar putea constitui deja un ansamblu de elemente suficiente menite să pledeze pentru *posibilitatea* unei analogii între concepția cultural-psihologică a lui Carl Gustav Jung și viziunea filosofică a lui Lucian Blaga în ceea ce privește circumscrierea, determinarea și investigarea orizontului domeniului creațiilor spirituale, în sens larg, ale umanității”.

Diversitatea comunicărilor a inclus și alte teme. O comunicare inedită, dintr-un registru diferit (al conectării arhaicului la era societății informaționale), a fost cea a lui Anton Mihiș („Rural «5G». Perspective pentru satul românesc de atragere a tinerei generații urbane, în era vitezei și a conectivității”); o alta, la care au contribuit mai mulți autori de psihologie (C.S. II Mihai Micle, C.S. III Doina Săucan, C. asoc. Gabriel Oancea) a avut o temă abordabilă multidisciplinar: „Conștiință și intuiție în viziunea lui Blaga”. În aceeași notă de diversitate, circumscribilă, totuși, ideii de tradiție și ethos popular a fost tema celebrei *Miorița*. Se înscriu, aici, contribuțiile prof. Filipciuc („*Miorița* sub teroarea propagandei politice”) și C.S. II Ștefan Dominic Georgescu („*Miorița*: poem al inocenței sau concepție metafizică fondatoare?”).

A doua parte a zilei a fost rezervată prânzului, și, o surpriză plăcută, cei prezenți au fost invitați să participe la un adevărat periplu cu miză culturală și de voie bună: o excursie cu autocarul la Muzeul Satului Codrenesc din localitatea Oarța de Sus, apoi în localitatea Băsești la Casa Memorială „Gheorghe Pop de Băsești” (cel care, ca decan de vârstă, a condus Marea Adunare Națională de la Alba Iulia din 1 Decembrie 1918), ziua încheindu-se cu o cină vânătorească în aer liber și foc de tabără într-un peisaj mirific lângă localitatea Asuaju de Sus (gazdă fiind ing. Vasile Dulfu, care ne-a primit în casa sa înconjurată de dealuri împădurite cu un heleșteu chiar unde se termină curtea din fața intrării principale).

Ultima zi a simpozionului s-a încheiat la amiază, după participarea la liturghia duminicală ținută la biserica cu hramul „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavril” din localitatea Buzești. Vizita la mica biserică din lemn de stejar ridicată prin 1799 de meșteri ai locului, o frumoasă mostră de arhitectură bisericească locală, a desăvârșit estetic și spiritual aceste zile speciale, petrecute pe meleagurile binecuvântate maramureșene.